

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi raportoitvien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla ja eräiden lakien muuttamisesta VN/18104/2024

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriölle kryptovaratoimijoiden raportointivelvoitteista.

Finnwatchilla ei ollut annetussa aikataulussa mahdollisuutta tutustua kaikkiin esitysluonnoksen yksityiskohtiin, joten lausumme aiheesta vain valikoiduin osin ja ylätasolla. Tiivistetysti Finnwatch pitää erittäin kannatettavana sitä, että kryptotoimijat veloitetaan raportoimaan Verohallinnolle tietoja, joita tarvitaan verotuksen toimittamiseen (ml. luovutusvoittoverotuksessa tarvittavat tiedot).

Ilmoittamatta jäävät kryptotulot aiheuttavat merkittävän verovajeen

Nykyisellään kryptovarot ja niihin liittyvät tulot eivät ole sivullisen yleisen tiedonantovelvollisuuden piirissä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei kryptotoimijoiden tarvitse raportoida näitä tietoja Verohallinnolle ja Verohallinnon tiedonsaanti nojaa siten verovelvollisten omaan ilmoitusvelvollisuuteen. Kuitenkin vain pieni osa kryptovaroja omistavista ja käyttävistä verovelvollisista ilmoittaa kryptovaratieitoja verotukseen. Verohallinto on arvioinut aikaisemmin, että kaksi kolmesta sijoittajasta jättää virtuaalivaluuttatulonsa kokonaan ilmoittamatta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan tilanne vaikuttaisi uudempien tietojen valossa olevan tätäkin heikompi.

Ilmoittamatta jääneistä kryptotuloista syntyy vuosittain isoja veromenetyksiä. Verohallinnon arvion mukaan kryptovaroihin liittyvä vuotuinen verovaje on liikkunut vuosina 2021–2023 noin 20–50 miljoonassa eurossa. Kyse on siis varsin merkittävästä verottamatta jäävästä tuloerästä.

Uudet kryptotoimijoita koskevat raportointivelvoitteet erittäin tervetulleita

Ongelmaan puuttumiseksi kryptotoimijoiden raportointivelvoitteista ja näin saatujen tietojen vaihtamisesta on säädetty DAC8-direktiivissä, jonka toimeenpanosta nyt lausunnoilla olevassa hallituksen esitysluonnoksessa on isoilta osin kyse. Finnwatch pitää tärkeänä ja erittäin kannatettavana, että havaittuun ongelmaan vihdoinkin puututaan.

Finnwatch katsoo myös, että hallituksen esitysluonnokseen sisältyvälle kansalliselle laajennukselle on hyvät perusteet. Raportointivelvoitteita esitetään kansallisesti laajennettavan siten, että yhteenlaskettujen vuositietojen ohella kryptotoimijat veloitetaan raportoimaan Verohallinnolle myös transaktiokohtaisia tietoja, joita tarvitaan luovutusvoittoverotuksessa. Ilman laajennusta Verohallinto ei saisi riittäviä tietoja verotuksen toimittamiseen eikä uusista raportointivelvoitteista siten olisi ollenkaan yhtä suurta hyötyä.

Myös verovelvollisen kannalta on helpompaa, että tiedot tulevat suoraan kryptotoimijalta ja verovelvollisen tehtäväksi jää ainoastaan tietojen oikeellisuuden tarkastus.

Sanktioiden kehittämisessä edettävä ripeästi

Mikäli kryptotoimija laiminlyö raportointivelvoitteitaan, ehdotetaan tähän sovellettavaksi verotusmenettelylain 3 luvun tiedonantovelvollisiin sovellettavaa laiminlyöntimaksusäännöstä. Olemassa olevan sääntelyn mukaan laiminlyöntimaksun suuruus vaihtelee laiminlyönnin vakavuuden mukaan ja on enintään 15 000 euroa. On selvää, ettei tällainen sanktiotasoa täytä EU-oikeudellisille sanktioille asetettuja vaatimuksia sanktioiden oikeasuhtaisuudesta, tehokkuudesta ja varoittavuudesta. Sanktiotasoa tulisi nostaa selkeästi nykytasosta, jotta edellä mainittujen kriteerien voidaan katsoa täyttyvän.

Sanktioinnin kehittämisestä onkin linjattu vuodet 2024–2027 kattavassa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmassa. Tarkoitus on hallituksen esitysluonnoksen mukaan muun muassa nostaa sivullisilmoittajan laiminlyöntimaksun euromääräistä ylärajaa. Lisäksi samalla tullaan arvioimaan laiminlyöntimaksun määräämistä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 11 §:n mukaisissa lähdeveron palautuksissa silloin, kun palautushakemukset ovat perusteettomia. Näille toimille on polttava tarve ja sanktioinnin kehittämishankkeessa tulisikin edetä mahdollisimman ripeästi.

Muita huomioita

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan pieniä muutoksia myös DAC6-direktiiviin pohjaavaan rajat ylittävien järjestelyjen raportointia koskevaan sääntelyyn. Järjestelyistä on jatkossa annettava Verohallinnolle laissa jo aiemmin eriteltyjen tietojen lisäksi myös "kaikki muut tiedot, jotka voivat auttaa Verohallintoa sen arvioidessa raportoitavan järjestelyn mahdollista veroriskiä". Tämä raportoitavien tietojen laajennus on kannatettava, mutta ei poista sääntelyyn liittyviä olennaisia ongelmia. Näitä ongelmia sekä niiden edellyttämiä ratkaisuja on käsitelty Finnwatchin DAC6-toimeenpanon yhteydessä antamalla lausunnolla: https://finnwatch.org/images/lausunto_raportoitavia_raja_ylittavia.pdf.

Lain säätämisen jälkeen lainsäädännöstä saadut kokemukset tukevat sitä näkemystä, ettei rajat ylittävien järjestelyjen raportointia koskeva laki nykyisellään täytä sille asetettuja tavoitteita. Suomessa rajat ylittäviä järjestelyjä on raportoitu hyvin vähän moniin muihin EU-maihin verrattuna eikä raportoiduista tiedoista ole Finnwatchin käsityksen mukaan ollut merkittävää hyötyä. Lakia olisi syytä korjata mitä pikimmiten muun muassa korjaamalla pääasiallista hyötyä mittaavan testin määritelmää, laajentamalla sääntely kattamaan myös kotimaiset järjestelyt sekä parantamalla päättäjien ja suuren yleisön tiedonsaantia järjestelyistä (ks. tarkemmin Finnwatchin lausunto: https://finnwatch.org/images/lausunto_raportoitavia_raja_ylittavia.pdf).

Hallituksen esitysluonnokseen sisältyy myös pieni mutta tärkeä verotuksen oikaisuajan pidennykseen liittyvä muutosesitys. Siinä esitetään, että pidennettyä oikaisuaikaa voitaisiin jatkossa soveltaa myös niissä tapauksissa, joissa verotukseen vaikuttavia tietoja on saatu automaattisen tietojenvaihdon kautta. Nykyisellään pidennys koskee vain muita (kuin automaattisen) tietojenvaihdon kautta saatuja verotukseen vaikuttavia tietoja eli automaattinen tietojenvaihto on rajattu sen ulkopuolelle. Finnwatchin käsityksen mukaan nykytilanne on johtanut siihen, että oikaisuja jää tekemättä siksi, että tutkittavat tapaukset ehtivät vanhenemaan ennen kuin kaikki tarvittava tieto saadaan kerättyä. Finnwatch pitää ehdotettua oikaisuajan pidennystä erittäin kannatettavana.